

Regionální koncepce rozvoje LEADER

Motto: *Využít šance – uspořádat si domov*

Lokální akční skupina Deggendorf

VÝCHOZÍ SITUACE

Již od roku 2002 je region Deggendorf aktivní v prostředí LEADER. V roce 2003 zahájila Lokální akční skupina (německá zkratka LAG) Deggendorf svou regionální koncepci rozvoje. I přes obtížnou situaci komunálních rozpočtů v této fázi a značné počáteční obtíže kvůli odmítnutí v prvním výběrovém kole se podařila realizace četných projektů. Byly schváleny projekty v objemu 3,9 mil. EUR. K tomu se čerpaly dotace LEADER ve výši 1,1 mil. EUR.

Jak ukazuje evaluace, vytvořila ale i stará regionální koncepce rozvoje hodnotu navíc nad rámec dotace LEADER. Projekty dostaly impulsy, aktéři se navzájem propojili a velký počet projektů se zrealizoval i mimo rámec dotace LEADER (zahrad a soch „Skulpturengarten“ v Sonnenwaldu ze soukromých zdrojů prostřednictvím spolku pro podporu, lázeňský park FengShui Kurpark Lalling RifÖ).

LEADER+ sehrál v regionu podstatnou roli jakéhosi motoru, vyvinul požadovaný motivační účinek, a stal se tak podnětem pro větší aktivitu. Evaluace současně také ukazuje, že regionální koncepce rozvoje nemohla v některých oblastech rozvinout svůj účinek a že disparity mezi centrem a venkovem nebyly koncepcí rozvoje správně uchopeny. V této oblasti existuje naléhavá nutnost jednat.

Vedle rozvoje Lokální akční skupiny byly pro region v minulých letech trvale charakteristické různé procesy: výstavba dílčí lokality Deggendorf, společné nadřazené centrum regionu Deggendorf – Plattling, razantní růst odborné vysoké školy Fachhochschule Deggendorf a založení centra I@TC Gründerzentrum Deggendorf, realizace Interregu IIIB a C projektů RISE a DONAUHANSE. Díky dílčí lokalitě Deggendorf-Plattling vzniklo v okrese silné jádro s růstovým potenciálem po stránce hospodářské, politické a kulturní. Jako svazek dvou měst a šesti okolních obcí toto centrum také zřetelně ukazuje, jak mohou být prostřednictvím strategického zaměření řízeny a využívány procesy mezi městem a jeho okolím. Výhody ze spolupráce mají nejen obě města, ale také zmíněných šest obcí.

V širším regionu ale hrozí, že se vývoj mezi centrální oblastí a oblastmi na okraji bude rozcházet, Deggendorf a Plattling se (momentálně) rozvíjejí po hospodářské stránce dobře, zatímco obce Bavorského lesa a také oblast „Gäuboden“ musí v rámci okresu bojovat s problémy odlivu obyvatel, odchodu mladého obyvatelstva a s vymíráním center obcí. Vývoj se jeví pro městské jádro pozitivní pouze při povrchním pozorování. Absence silného okolí a také obyvatelstva na venkově a s tím související problémy s vlastní image by negativně ovlivnily také centrum sestávající ze dvou uvedených měst, a tím celý region. Aktuální pozitivní vývoj zastiňuje také skutečnost, že obě města jsou sama ještě velmi venkovsky strukturována a postižena migračními problémy. Pokud se nepodaří působit proti tomuto odlišnému vývoji centra a okolí, pak nemají budoucnost ani společné centrum, ani okolní obce. K tomuto účelu je zapotřebí projektů, cílené strategie rozvoje a potřebný finanční impuls, aby bylo umožněno propojení regionu a tím využití jeho šancí a jednotlivých potenciálů.

V roce 2006 obdržel okres Deggendorf příspěvek na první regionální management 2. pilíře clusterové iniciativy. V rámci podané koncepce bylo už tehdy jasné vymezení mezi úkoly LEADER+ (rozvoj venkova, kultura, volný čas, cestovní ruch) a prostoru

k jednání pro regionální management (sítě v rámci hospodářství, mezinárodní spolupráce, výzkumu a vývoje, vzdělávání). Regionální management přitom pracuje pro celý okres, zatímco dvě Lokální akční skupiny jsou mimo jiné činné i nad rámec okresu.

Nová regionální koncepce rozvoje nyní staví na tomto vývoji. Jako strategická koncepce pro region Deggendorf představuje prostor k jednání, témata a cíle pro další roky a jasně vymezuje úkoly regionálního managementu (2. pilíř) a projektu LEADER.

Oblasti, kde je třeba jednat, jsou přitom navzájem sladěné.

REGION LOKÁLNÍ AKČNÍ SKUPINY – SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY

Region se skládá z centra tvořeného městy Deggendorf a Plattling jakožto silného hospodářského jádra. Odborná vysoká škola, řemeslné provozy a průmysl se zaměřují také na přímo sousedící městyse a obce (Metten, Hengersberg, Niederalteich, ...). Právě v okrajových částech okresu (Wallerfing, Otzing atd.) a také ve výběžcích Bavorského lesa (Grafling, Auerbach atd.) se mnoho obcí potýká se závažnými problémy a těží pouze v nepatrné míře nebo nepřímo z hospodářského rozmachu regionálního centra. Při pohledu na výsledky národního hospodářství lze konstatovat, že okrajové obce oblasti Lokální akční skupiny se z hlediska hospodářství a struktury podstatně neliší od sousedních oblastí Bavorského lesa.

Srovná-li se rozvoj Deggendorfu s okresy v Bavorském lese, pak je možné zřetelně vidět, že v regionu ještě stále hospodářsky dominují venkovské oblasti a že se příliš neliší od příhraničních okresů. V případě přínosu reálné daně byl sice Deggendorf v roce 2005 s částkou 345 EUR na jednoho obyvatele v pořadí před okresem Freyung-Grafenau s částkou 225 EUR na jednoho obyvatele, ale stále za okresem Regen s částkou 364 EUR na jednoho obyvatele. Venkovsky strukturované obce jako jsou Wallerfing (199 EUR) a Grafling (114 EUR) se již výrazně odlišují. Při růstu hrubého národního produktu oproti tržním cenám na každou výdělečně činnou osobu (index, rok 1991 odpovídá hodnotě 100) se ukazuje, že se okresy Freyung-Grafenau (121) a Regen (128), které sice vycházely z nižší počáteční úrovně, rozvíjely mnohem dynamičtěji než Deggendorf (118) (hodnoty z roku 2001 srovnej na adrese www.dareza.de).

Centrální poloha v Bavorsku a okolí vytváří z Deggendorfu obecně atraktivní lokalitu pro bydlení a podnikání:

- § centrální poloha s pěti napojeními na dálnici
- § pracovní místa nejrozličnější kvalifikační úrovně
- § výhodná lokalita pro bydlení
- § atraktivní lokalita pro život s důležitými zařízeními pro zajištění existenci

Životní prostředí, kultura, nabídky pro volný čas a rekreaci nejsou podstatnými tématy pouze v centru, ale v celé oblasti Lokální akční skupiny. Deggendorf se nachází ve střední Evropě, má dobré napojení na dopravní síť a nabízí atraktivní krajinu a vesnice. Přesto region trpí navenek negativní image příhraničního regionu a oblasti se slabou strukturou, což v mnoha případech opravdu souhlasí. Mladí lidé odcházejí ve zvýšené míře z venkova do měst, kvalifikovanější pracovní síly do městských aglomerací.

Deggendorf / Plattling jakožto nadřazené centrum dává impulsy okolnímu venkovu. Ačkoli tvoří tato dvě města centrum, jsou obě sama o sobě silně ovlivňována okolním venkovským prostředím. Region Deggendorf má do budoucna šanci jenom tehdy, když se podaří najít vyrovnaný poměr mezi dvojitým centrem, které poskytuje impulsy, a okolním venkovem.

STRUKTURA A ROZVOJ LOKÁLNÍ AKČNÍ SKUPINY

Lokální akční skupina staví na vývoji předchůdců Lokální akční skupiny a byla právně institucionalizována na bázi zákona o komunální spolupráci (něm. zkratka KommZG). Východisko bottom-up (vzestupný princip) byl použit nejen k rozvoji Regionální koncepce rozvoje, ale také k dalšímu rozšiřování Lokální akční skupiny. Vedle klasické práce s veřejností a používání nových médií (webu, mailových seznamů) byli aktéři získávání především za pomoci principu „aktéři získávají aktéry“. To vedlo k dalšímu rychlému vzestupu počtu účastníků na workshopech a k vynikajícím nápadům v rámci projektů.

V Lokální akční skupině je zastoupeno 12 politických reprezentantů obcí, 33 zástupců vzdělávacích institucí, hospodářství a sociální oblasti. Odborná rada složená ze zástupců úřadů a institucí má 10 členů a radí Lokální akční skupině ve věcných otázkách.

13 členů Lokální akční skupiny jsou zástupci zemědělské sféry nebo jejich úředních či profesních zastoupení. Lokální akční skupina má svého předsedu a šest radních. Valná hromada Lokální akční skupiny je rozhodujícím rozhodovacím grémiem. Management Lokální akční skupiny podporuje grémia po organizační stránce.

Lokální organizační skupina si dala 7 konkrétních kritérií pro hodnocení projektů.

kritérium 0 – formální kritéria

kritérium 1 – poloha a/nebo územní dopad projektu

kritérium 2 – přínos ke splnění cíle Regionální koncepce rozvoje

kritérium 3 – manévrovací prostor (prostor pro jednání)

kritérium 4 – přínos k regionálním rozvoji

kritérium 5 – trvalá udržitelnost

kritérium 6 – inovace

kritérium 7 – nulové negativní dopady

Jasná organizační struktura a proces rozhodování o žádostech projektů, které jsou stanoveny ve stanovách popř. dány Regionální koncepcí rozvoje, jsou základem strukturované a na cíl orientované práce Lokální akční skupiny. Autoři projektů předkládají své žádosti managementu Lokální akční skupiny. Management předem zkoumá formální otázky možnosti poskytnutí dotací, možné výše sazby dotace atd. (kritérium 0) v souladu s managerem LEADER. Se žadatelem se předem projedná naléhavost, objem a časový rámec projektu a také přezkoumá žádost z hlediska úplnosti a obsahové a formální správnosti. V souladu s autorem projektu a v závislosti na rámcových podmínkách projektu (objem projektu, naléhavost) se pak žádost předloží rozhodovacímu grémiu (rada, valná hromada Lokální akční skupiny). Spěšné a z finančního hlediska malé projekty mohou být na požádání schváleny také radou, pokud jsou dány určité rámcové podmínky (srovnej také Regionální koncepcí

rozvoje, rozhodovací diagram kapitola 10). Shledá-li Lokální akční skupina všech 7 obsahových kritérií v plném rozsahu jako splněná (demokratické hlasování o všech kritériích), pak je projekt schválen. Pokud projekt podle názoru Lokální akční skupiny jednomu z kritérií neodpovídá, pak musí žadatel tento projekt předložit nově přepracovaný. Rozhodne-li Lokální akční skupina, že více než 3 kritéria jsou splněna pouze za určitých podmínek, pak platí pro projekt totéž.

CÍLE

Předkládaná regionální koncepce rozvoje je návrhem, jak postavit proti negativním dopadům urbanizace a metropolí východisko pro malé lokality s regionálními centry. Malá dynamická města a městečka a také okolní venkovská oblast se ve svých nabídkách a image doplňují a nabízejí atraktivní prostředí pro život, bydlení a práci. Pod heslem „Využít šance – uspořádat si domov“ chtějí aktéři Lokální akční skupiny a autoři projektů zhodnotit možnosti a zdroje, které region nabízí. Silné stránky centra mají být cíleně propojeny s možnostmi a potenciály venkovských obcí.

Cílem předkládané regionální koncepce rozvoje jsou následující body:

- § zabránit oddělení procesů rozvoje v centru a venkovské oblasti – rozvoj musí být patrný
- § vytvoření srovnatelných životních standardů – obyvatelé Deggendorfu a Wallerfingu nechtějí totéž, ale potřebují rovnost šancí
- § podporovat lidský faktor – region potřebuje „průkopníky“ a osobnosti
- § rozvíjet strategické struktury ve venkovském prostředí
- § vytvářet a uchovávat atraktivní prostředí

Toto integrované východisko, přesahující určitý rámec má být dosaženo takto:

- § vnímat Regionální koncepci rozvoje jako strategickou koncepci
- § pomocí čtyř oblastí, kde je třeba jednat, k tématům „Krajina a zemědělství“, „Lidé“, „Životní prostředí a identita“ a také „Strategická infrastruktura“
- § 120 projektů, které se dotýkají ústředních problémů regionu a staví do popředí naléhavá přání akčních skupin a autorů projektů
- § propojení projektů a aktérů na regionální (integrované východisko) a tématické rovině formou regionálních projektových clusterů
- § pokračování a vybudování tématických a regionálních pracovních skupin, aby se pokračovalo podle principu bottom-up (vzestupný princip) také v malých lokalitách a na širší bázi
- § úzké sladění regionálního managementu pro celý okres a sladění práce Lokální akční skupiny a využití synergií
- § kooperační projekty, zvláště se sousedními pracovními skupinami pro lepší propojení oblastí a přírodních lokalit, pro společné utváření většího regionu a učení se od sebe navzájem

OBLASTI JEDNÁNÍ A OPATŘENÍ

Regionální koncepce rozvoje se točí kolem čtyř oblastí jednání:

- § Krajina a zemědělství
- § Lidé
- § Životní prostředí a identita
- § Strategická infrastruktura

Klíčovými projekty a vůdčími tématy jsou:

Regionální cluster Mostviertel Lallinger Winkel

Oblast jednání „Krajina a zemědělství“, „Životní prostředí a identita“

Čtyři obce Bavorského lesa a tamní zemědělci chtějí zachovat svou krajinu, udržet její obhospodařování atraktivní a přitáhnout návštěvníky. Úzká spolupráce s různými aktéry, kteří chtějí svou krajinu udržet,

zachovat a prezentovat kulturní statky, stejně jako s obcemi, které úspěšně podporují sport, rekreaci ve své blízkosti a cestovní ruch, je vzorovým příkladem integrovaného a na vzestupný princip orientovaného procesu rozvoje pro malé oblasti. Témata, aktéři a projekty jsou úzce propojeny a slibují poskytnutí nadhodnoty.

Obrázek 2 – Oblasti jednání Regionální koncepce rozvoje a vybrané projekty

<i>Využít šance – uspořádat si domov</i>			
Krajina a zemědělství	Lidský faktor	Životní prostředí a identita	Strategická infrastruktura
Vorlandmanagement Donau	Starke Menschen – Starke Region (Silní lidé – silný region)	Wanderregion Lallinger Winkel (Region pro pěší turistiku – Lallinger Winkel)	Dorferneuerung und Flurneuordnung (Obnova vesnic a nová funkce niv)
Apfelstrasse (Jablečná cesta)	Ausbildungsoffensive (Vzdělávací ofenzíva)	Dorfmitte und Kultur-Wirtschaft Sicking (Centrum vesnice a kultura/hospodářství Sicking)	Energieagentur Donau-Wald (Energetická agentura Donau-Wald)
Rent a Tree (Pronajmi si strom)	Regionale Karriereborse (Regionální profesní burza)	Kulturwald (Kulturní les)	Breitbandoffensive (Široká ofenzíva)

REGIONALE 2014

Oblast jednání „Strategická infrastruktura“

Nejen centrum se ukazuje ze své nejlepší stránky, ale také okolí bude profitovat z návštěvnického magnetu v podobě Zemské zahradní výstavy 2014 v Deggendorfu. „Venkovský“ okres ukáže v rámci REGIONALE doprovázejícího Zemskou zahradní výstavu, co může nabídnout, a předvede, co vytvořil LEADER v regionu Deggendorf v minulých letech. Tím se optimálně využijí synergie mezi městským centrem a venkovským okolím. Prostřednictvím projektu se navzájem propojí všechny projekty LEADER z minulých let a zpřístupní se široké veřejnosti.

Zemědělský management okolí Dunaje (Vorlandmanagement Donau)

Oblast jednání „Krajina a zemědělství“

Ne zákazem, jak se dosud plánuje, se navrací okolí Dunaje zpátky řece, ale chytrou koncepcí využití půdního fondu. Toto využití umožňuje alternativy obhospodařování a je základem pro výměnu půdy a jejího využití. V procesu dialogu se mezi zemědělstvím, ochranou přírody a vodním hospodářstvím vysvětlují alternativy využití, připravuje se výměna půdy a jejího využití a tím se vytváří přidaná hodnota jak z ekologického, tak z ekonomického hlediska. Projekt může sloužit jako vzorový příklad pro jiná opatření, kde se zásahy shora dotýkají zemědělské existence a mění se etablované struktury využití.

Struktury pro živé vesnice

Oblast jednání „Strategická infrastruktura“

Vesnice jako Hunding, Dicking oder Otzing potřebují centra. Angažované obce, občané a spolky tam opět vytvářejí střediska prostřednictvím občanských domů, kulturních center a soutěže o nejhezčí střed vesnice.

Tímto způsobem se pokládají základní kameny pro úspěšný začátek a realizaci hlavních opatření.

Silní lidé – silný region / Vzdělávací síť regionu

Oblast jednání Lidský faktor

Silný region potřebuje silné lidi. Spojením vzdělávacích institucí jako je venkovská lidová vysoká škola (Landvolkshochschule), lidová vysoká škola (Volkshochschule), soukromé a veřejné školy a také odborná vysoká škola mají být lidé všech věkových skupin a jakéhokoli vzdělání vedeni a podporováni. Za tím účelem se vytváří nové nabídky. Ty se zaměřují na různé cílové a věkové skupiny a jsou ušity na míru potřebám regionu a zvláštní situaci venkovské oblasti.

Ve čtyřech regionech se již ukazují první náznaky propojení a široké účasti občanů. Tyto „regionální projektové clustery“, které představují koncentraci aktérů, aktivit a projektových nápadů, jsou z hlediska rozvoje regionů podstatným základem, aby se dosáhlo požadovaného propojení a přidané hodnoty integrovaného přístupu.

Regionální cluster Donautal (údolí Dunaje)

- § zemědělský management v okolí Dunaje (Vorlandmanagement Donau)
- § zážitková oblast Natternberg
- § oblast přírodních zážitků Niederalteich
- § spojnice cyklotras Donau – Wald (Dunaj – les)
- § průvodce „Archeologický zážitek údolí Dunaje“
- § využití hodnoty bavorských dunajských limes
- § lezecké centrum Donauwald
- § mládežnický ostrov Natternberg

Regionální cluster Metten/Offenberg/Bernried

- § kulturní les
- § skleněná vuřtová kuchyně (Gläserne Wildwurstkuchel)
- § střed vesnice a kulturní oblast
- § barokní dvůr klášter Metten
- § centrum Begegnungshaus Himmelberg
- § iniciativa pro přímé uplatnění na trhu Wild

Regionální cluster vesnická kultura Sicking

- § alpaková terapie
- § zahradnicko-kulturní cesta objevů
- § střed vesnice a kulturní oblast
- § rozvoj a utváření vesnice

Vzdělávací cluster Silní lidé – silný region

- § vzdělávací ofenziva
- § silní lidé – silný region

- § vzdělávací síť pro region, který se učí
- § mezinárodní centrum pro poutníky a mládež Niederalteich

Regionální cluster Mostviertel Lallinger Winkel

- § jablečná cesta Lallinger Winkel
- § rent a tree – pronájem ovocných stromů
- § jezdecká stanice Hunding
- § odhalení historické hornické štoly
- § region pro pěší turistiku Lallinger Winkel
- § krajinná oblast Golddorf Hunding
- § lázeňský park Feng Shui Kurparks Lalling

Obrázek 3 Regionální projektové clustery a příslušné propojené projekty

Čtyři kooperační projekty mají přitom podstatný význam pro Lokální akční skupinu Deggendorf a sousední cílové oblasti pracovních společenství, aby se vyvinuly struktury také pro větší region a díky spolupráci posílily oblast jihovýchodního Bavorska:

- § dřevařský region Bavorský les
- § průvodce „Archeologický zážitek údolí Dunaje“ a využití hodnoty bavorských dunajských limes
- § evropská moštová cesta
- § silní lidé – silný region

ŠANCE A ZVÁŽENÍ RIZIK

Vybrané indikátory představují základ pro pozdější hodnocení úspěchu realizace. Vedle tvrdých čísel o objemech projektů a počtech návštěvníků má přitom být hodnoceno také vytvoření struktur regionálního rozvoje pro malé oblasti jako jsou lokální a tématické pracovní skupiny.

Společně s realizací Regionální koncepce rozvoje vzniká konkrétní, měřitelný a identitu vytvářející efekt:

- § občané na venkově, kteří jsou zakořenění ve svém regionu
- § trvale udržitelné struktury vesnic
- § silné osobnosti
- § nová, propojená struktura cestovního ruchu a volného času
- § propojení krajiny, ochrany přírody a rekreace
- § zachování tří důležitých kulturních krajín: Gäuboden, údolí Dunaje, přední Bavorský les a jejich obhospodařování
- § koncepce přímého uplatnění na trhu
- § a další hlavní opatření jako je obnova vesnic, nová funkce niv a diverzifikace

Tyto faktory zaručují trvale udržitelný a na existující rezervy orientovaný rozvoj regionu. Existuje ještě šance dát podnět k vývoji na základě vlastní dynamiky, protože intaktní struktury (lidské zdroje, vesnické struktury atd.) jsou k dispozici a na nich je možné budovat trvale udržitelnou strategii vývoje.

Jak ve fázi evaluace, tak také při aktualizaci se Lokální akční skupina zabývala tím, jaké by to bylo bez existence LEADER a Regionální koncepce rozvoje. Region potřebuje LEADER, aby se „aglomerace“ Deggendorf-Plattling nevzdalovala venkovu. LEADER poskytuje potřebné nástroje a impulzy, aby došlo k propojení procesů mezi městem a jeho okolím a vytvořila se rovnost šancí a využily synergie. Současně je venkovské nadřazené centrum Deggendorf/Plattling odkázáno na „zdravé“ okolí, pokud se chce dále hospodářsky rozvíjet.

Na příkladu Regionální koncepce rozvoje je možné ukázat, jak lze řídit tyto procesy mezi městem a jeho okolím, aby i okolní region profitoval z vývoje v centru. V rámci Regionální koncepce rozvoje byl Deggendorf začleněn vědomě, protože už nyní je tím subjektem v regionu, který dává impulzy. Projekty, které přitom město vnáší do Regionální koncepce rozvoje, byly vybrány podle kritéria vztahu k venkovu. Projekty Regionální koncepce rozvoje se proto soustřeďují na to, aby vynikly výhody města, jako jsou trh, centrum vzdělávání a kultury, a na druhé straně aby se venkovské oblasti zhodnotily a utvářely jako atraktivní místo pro život, bydlení a práci.